ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Lenky Krupičkové a soudců Davida Hipšra a Tomáše Foltase v právní věci žalobkyně: **SIKO KOUPELNY a. s.**, se sídlem Skorkovská 1310, Praha 9, zastoupená Mgr. Karlem Nejtkem, advokátem se sídlem Pujmanové 1753/10a, Praha 4, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 6. 2024, č. j. 11 Af 6/2022-153,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutími ze dne 2. 5. 2022 a 14. 12. 2023 žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Specializovaného finančního úřadu (dále též „správce daně“), jimiž byla žalobkyni stanovena daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období let 2016 až 2020 vyšší o celkovou částku 80 855 180 Kč a v případě zdaňovacích období let 2016 až 2018 uložena povinnost uhradit odpovídající penále.

[2] Správce daně stanovil žalobkyni vyšší daň na základě postupů k odstranění pochybností zahájených v březnu 2021 a v srpnu 2021 (rok 2020), jimž v případě zdaňovacích období let 2016 až 2018 předcházely výzvy k podání dodatečných daňových přiznání ze dne 12. 6. 2020. Správci daně vznikly pochybnosti o správnosti tvrzené daňové povinnosti žalobkyně na základě výsledků daňové kontroly za roky 2013 a 2014, která byla zaměřena na prověření nákladových úroků zaplacených Ing. Jaroslavě Valové (dále též

„zakladatelka“), jediné upisovatelce korunových dluhopisů ve výši 700 mil. Kč, které žalobkyně emitovala dne 1. 10. 2012 se splatností 20 let a jejichž úhrada byla realizována formou zápočtu vzájemných pohledávek mezi zakladatelkou, žalobkyní a společností SALVETON a. s., na kterou zakladatelka dne 27. 9. 2012 převedla svůj podíl (100 %) v žalobkyni a která evidovala pohledávku za žalobkyní z titulu výplaty podílu na zisku podle rozhodnutí z 30. 9. 2012. Správce daně v souladu se závěry daňového řízení týkajícího se let 2013 a 2014 konstatoval i v případě let 2016 až 2020, že podstatou transakcí souvisejících s emisí korunových dluhopisů mezi žalobkyní, zakladatelkou a společností SALVETON a. s., které jsou spojenými osobami, bylo zneužití práva. Proto vyloučil úrokové náklady související s emitovanými dluhopisy ze základů daně žalobkyně.

II.

[3] Proti rozhodnutím žalovaného podala žalobkyně žaloby, které Městský soud v Praze (dále též „městský soud“) spojil ke společnému projednání a poté v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl. Konstatoval, že zneužití práva nebude zpravidla spočívat v samotné emisi korunových dluhopisů. Ta však může být součástí delšího řetězce kroků, které ve svém souhrnu zneužití znamenat mohou. Je proto nezbytné zabývat se tím, zda samotná emise byla ekonomicky opodstatněná. K tomu městský soud shrnul podstatné skutkové okolnosti věci, tj. okolnosti vzniku pohledávek a závazků mezi zakladatelkou, společností SALVETON a. s., která nevykonávala od svého založení žádnou ekonomickou činnost a kde vykonává zakladatelka funkci předsedkyně představenstva a vlastní 50 % podíl (zbývající podíly vlastnili její potomci) a žalobkyní. Současně poukázal na to, že úhrada upsaných dluhopisů byla realizována v rámci trojstranného zápočtu právě těchto pohledávek.

[4] Dle městského soudu byla díky vytvoření umělých podmínek transakce získána daňová výhoda, kterou by nemohla žalobkyně za standardních podmínek využít. Bez jednotlivých kroků uspořádaných v daném časovém sledu by nedošlo k nastolení takové struktury, ve které bylo možné započíst jednotlivé pohledávky a získat výhodu v podobě nižšího základu daně a nižší daňové povinnosti. Žalovaný v napadeném rozhodnutí řádně identifikoval jednotlivé kroky a zdůvodnil, v čem spočívá jejich nestandardnost a proč vypovídají ve svém souhrnu o zneužití práva. Právě vzájemná souvislost událostí v celém řetězci je přitom klíčová pro závěr o zneužití práva. Tyto kroky nelze hodnotit osamoceně a izolovaně, jak činí žalobkyně. I pokud naplňuje každá jednotlivá transakce ekonomický smysl, neznamená to nutně, že celkový sled jednání není zneužitím práva. Popsané transakce na sebe vzájemně navazovaly a úzce spolu souvisely. Prodej akcií mohl být uhrazen až pomocí vyplacených dividend, které mohly být vyplaceny až pomocí upsaných dluhopisů. Cíl emise dluhopisů, jímž je získání externího zdroje financování, byl naplněn pouze formálně, když daná emise byla upsána pouze zakladatelkou a žalobkyně se zatížila náklady, jejichž výše v konečném důsledku přesahuje i hodnotu převodu akcií zakladatelky na SALVETON a. s. Za nepřípadné označil městský soud srovnání s emisí dluhopisů Českou republikou, a to s ohledem na spojenost zúčastněných osob a možnost zakladatelky zasahovat do řízení zúčastněných osob. Městský soud dále připomněl, že dosažení daňové výhody nemusí být jediným cílem transakce, ale cílem převažujícím. Tím je získání nezdaněných plateb úroků z dluhopisů zakladatelkou, která měla zásadní vliv na nastavení transakcí a jejich podobu. Je prakticky nepředstavitelné, aby se popsaný řetězec transakcí

uskutečnil mezi nepropojenými osobami v běžných ekonomických vztazích. Městský soud považoval za podstatné také to, že bez zapojení společnosti SALVETON a. s. by výplata dividend podléhala srážkové dani ve výši 15 %.

[5] Podle městského soudu jednání žalobkyně nelze obhájit ani tvrzenou generační výměnou. Jakkoliv proti danému cíli nelze obecně nic namítat, nelze odhlédnout od způsobu, jakým byl proveden. Soud se ztotožnil s žalovaným, že generační výměna, resp. změna v pozici jediného akcionáře mohla proběhnout i bez emise dluhopisů, tím spíše pak manažerská změna provedená v roce 2015. V takovém případě by nedošlo k danému zatížení žalobkyně. Navíc k tvrzené generační výměně prakticky nedošlo, neboť zakladatelka zůstala v řídících pozicích a ponechala si také kontrolu nad žalobkyní. Zdůvodnění tak nelze z pohledu emise dluhopisů považovat za ekonomické a racionální. Jakkoliv žalobkyni nic nebránilo své podnikání takto uspořádat, dosáhla-li jím nelegitimní daňové výhody, nelze tomuto jednání poskytnout právní ochranu.

[6] Městský soud uzavřel, že žalovaný unesl své důkazní břemeno a prokázal zneužití práva s dostatečnou mírou pravděpodobnosti. Otázku zneužití práva si přitom může žalovaný posoudit sám, v tomto ohledu nemá žalobkyní předložený znalecký posudek postavení „privilegovaného“ důkazu. Žalovaný se přitom se závěry znaleckého posudku řádně vypořádal a zdůvodnil rovněž to, proč neprovedl výslech znalce. Další navrhované svědecké výpovědi pak směřovaly k prokázání skutečností, které nebyly mezi účastníky sporné, pročež obstojí hodnocení žalovaného o jejich nadbytečnosti. K poukazu žalobkyně na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2010, č. j. 5 Afs 25/2009-98, č. 2070/2010 Sb. NSS městský soud dodal, že i tento rozsudek vychází z toho, že při posuzování, zda lze náklady považovat za daňově uznatelné, je nutno vždy zohlednit skutečnou ekonomickou podstatu právních vztahů, s nimiž dané výdaje souvisejí. Skutkový stav posuzované věci se navíc v klíčových otázkách značně odlišuje.

[7] Městský soud nepřisvědčil ani námitce uplynutí prekluzivní lhůty ve vztahu k zdaňovacímu období roku 2016. Z hlediska § 148 odst. 2 písm. a) zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu není rozhodné, že správce daně změnil v průběhu postupu k odstranění pochybností právní kvalifikaci, a nakonec daň doměřil z důvodu zneužití práva, nikoliv pro nesplnění podmínek § 24 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Daň byla doměřena přímo v návaznosti na výzvu k podání dodatečného daňového přiznání a nedošlo k „přetržení“ věcné souvislosti. Se změnou právní kvalifikace byla žalobkyně seznámena a bylo jí umožněno se k ní vyjádřit.

III.

[8] Proti rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále též „s. ř. s.“). V ní zdůrazňuje, že veškeré transakce měly ekonomické a rodinné *racio* reprezentované mezigeneračním transferem majetku a podnikatelských aktivit ze zakladatelky na její potomky, který probíhal v několika vlnách od roku 2007 do roku 2018. Dle stěžovatelky jí zvolená konstrukce umožnila odsunout skutečný odliv nakumulovaných zisků až k datu splatnosti dluhopisů pouze za cenu úroku, namísto zatížení jejich výplaty bankovním financováním. Cílem naopak nebylo vytvoření umělých

podmínek pro získání neoprávněné daňové výhody. Využití dluhopisů byl pouze nejvhodnějším ekonomickým a právním nástrojem, pomocí kterého byla restrukturalizace provedena.

[9] Stěžovatelka dále rekapituluje vývoj svého podniku. Připomíná, že vznikla v rámci změny formy podnikání zakladatelky z fyzické na právnickou osobu, kdy byl emisní kurz jejích akcií splacen nepeněžitým vkladem podniku zakladatelky. Společnost SALVETON a. s. pak byla v roce 2007 založena s ohledem na věk zakladatelky a připravovaný generační transfer. Nejedná se tedy o společnost rychle založenou za účelem jakékoliv výhody z titulu dluhopisů, zakladatelka v ní od 28. 12. 2007 drží 50 %, zbývající akcie drží její potomci. Nástupnictví bylo uspořádáno na základě doporučení externích poradců. V roce 2012 byly zahájeny konkrétní kroky restrukturalizace, přičemž dluhopisy byly současně nástrojem pro její financování a ochranu zakladatelky na akcionářské a manažerské úrovni. V září 2012 bylo rozhodnuto o emisi dluhopisů, o výplatě nerozděleného zisku stěžovatelky, došlo k převodu všech jejích akcií ze zakladatelky na SALVETON a. s. a k úpisu dluhopisů zakladatelkou. Tím nastala reálná změna skutečných vlastníků stěžovatelky, kdy se jimi vedle zakladatelky stali také její potomci, kteří musí svůj nově nabytý podíl splácet prací pro společnost. V roce 2018 byla změněna struktura SALVETON a. s. a podíl zakladatelky klesl na 30 %. Výplata nerozděleného zisku za účelem splacení kupní ceny za pořízenou cílovou společnost je zcela standardním akvizičním krokem, stejně jako to, že byla financována vlastními zdroji jen do výše 200 mil. Kč tak, aby nebyla ohrožena majetková podstata stěžovatelky. V případě zbývajících 700 mil. Kč se pak nejednalo o volné finanční prostředky stěžovatelky či jakékoliv spojené osoby, které by byly umělými transakcemi vyvedeny k zakladatelce a posléze vráceny. Daná částka reprezentovala skutečnou potřebu stěžovatelky po novém externím financování tak, aby nebyla ohrožena její majetková podstata a budoucí rozvoj.

[10] Ke změně své kontroly stěžovatelka dodává, že došlo ke změně stanov ve společnosti SALVETON a. s. od roku 2014, která zvýšila kvorum pro usnášeníschopnost z 30 % na 51 %. Současně zakladatelka jako předsedkyně představenstva společnosti SALVETON a. s. nemohla rozhodovat bez souhlasu dalšího člena. Proto pro ni byla důležitá možnost „náhradní“, nikoliv operativní, kontroly z pozice významného věřitele z titulu držby dluhopisů v nominální hodnotě 700 mil. Kč. Ta zajišťovala mimo jiné, že změny zásadní povahy týkající se majitele dluhopisů, podléhaly schválení schůzí vlastníků dluhopisů. Dále poukázala na bezpečnost tohoto závazku ve srovnání s nezávislým věřitelem a na rozdělení dluhopisů mezi zakladatelku a její potomky v roce 2016. Z hlediska manažerské výměny stěžovatelka dodala, že se zakladatelka na přelomu let 2012/2013 vzdala role generální ředitelky neformálně, oficiálně k tomuto kroku došlo v roce 2015. Již od roku 2012 se však ze stěžovatelky stala manažersky vedená společnost.

[11] Stěžovatelka zdůrazňuje, že nedošlo k naplnění podmínek zneužití práva. Emise ji přinesla dodatečné prostředky k výplatě nerozděleného zisku bez ohledu na to, že došlo k nahrazení jiného závazku spojené osoby. Nejednalo se o „recyklaci“ existujících volných finančních prostředků ve skupině, ale o dlouhodobý externí zdroj financování doprovázený faktickým tokem finančních prostředků ve výši 200 mil. Kč. Ze srovnání s jinými dluhovými nástroji pak podle stěžovatelky plyne ekonomická racionalita zvoleného typu financování. Odmítá proto argument finanční správy a městského soudu o nezanedbatelném

zatížení částkou 1,3 mld. Kč v horizontu 20 let, který navíc pomíjí masivní nárůst jejích zdanitelných výnosů v důsledku úspěšné generační výměny. Podle stěžovatelky nehodnotil městský soud všechny okolnosti věci ve vzájemné souvislosti, byť to tvrdí. Veškeré transakce měly racionální ekonomické důvody, nedošlo k žádné umělá či účelové transakci. Je pravdou, že SALVETON a. s. nevykonávala žádnou činnost. To však proto, že byla založena jako příprava pro budoucí mezigenerační transfer. Poukázal-li městský soud na to, že neměla zdroje na nákup akcií, pak financování formou výplaty části kapitálu cílové společnosti je legitimním postupem. Nebylo prokázáno, že hlavním benefitem provedených transakcí bylo získání daňového zvýhodnění. Podle stěžovatelky městský soud nezpochybňuje generační výměnu, ale pouze cestu, jakou pro ni zvolila. Aprobuje tak postup, který nepřípustně zasahuje do její podnikatelské strategie. V důsledku toho je sankcionováno samotné zapojení korunových dluhopisů.

[12] Stěžovatelka dále namítá, že došlo k prekluzi práva stanovit daň v případě roku 2016. Není totiž dána příčinná souvislost mezi výzvou k podání dodatečného daňového přiznání a důvodem pro doměření daně. Výzva byla vydána pro nenaplnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Tento důvod byl ovšem v průběhu postupu k odstranění pochybností vyvrácen a daň byla stanovena z důvodu zneužití práva. Městský soud pochybil také tím, že aproboval neprovedení navržených svědeckých výpovědí. Ty nebyly navrženy pouze za účelem prokázání přeměny stěžovatelky na manažersky řízenou společnost, ale také k objasnění role dluhopisů v rámci generační výměny.

[13] Z výše uvedených důvodů stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek městského soudu a rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátil k dalšímu řízení, eventuálně aby zrušil rozsudek městského soudu a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

IV.

[14] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že hlavním účelem transakce bylo zajištění daňově příznivější situace v podobě nižšího základu daně, a to vlivem úrokového zatížení vůči spojené osobě. Neoprávněnou možnost daňového zvýhodnění umožňuje právě vzniklá struktura, která zahrnuje úplatný převod akcií zakladatelky na jí spoluvlastněnou společnost, která neměla finanční prostředky, pročež bylo nezbytně nutným krokem vyplatit podíl na zisku stěžovatelky, na jehož úhradu byla použita emise dluhopisů. Tímto byly vytvořeny vzájemné pohledávky, které byly předmětem zápočtu. Stěžovatelka nezískala žádné cizí zdroje, což je primárním smyslem emise dluhopisů, nýbrž dlouholeté zatížení vysokými náklady. Ekonomickou racionalitu je přitom třeba hodnotit právě její optikou. Z pohledu generační výměny se odehrál nadbytečný krok v podobě emise dluhopisů, neboť převod akcií na potomky si zaplatila sama zakladatelka a do stěžovatelky žádné finanční prostředky nepřitekly. Ke generační výměně v tvrzeném rozsahu navíc nedošlo. Žalovaný poukazuje na to, že je třeba kroky hodnotit jako celek, a na propojenost subjektů skrze osobu zakladatelky, která rozhodla o všech krocích a tocích. Podstatné je, že byla uměle navozena výsledná situace, kdy došlo k zatížení stěžovatelky nákladovými úroky a na druhé straně k vyplacení nezdaněných úroků zakladatelce. Žalovaný dodává, že stěžovatelka byla seznámena se změnou právní kvalifikace, a nebyla tak porušena její

procesní práva. Svědecké výpovědi nemohly nic změnit na tom, že šetřené transakce proběhly v rozporu se smyslem a účelem práva. V případě roku 2016 pak byla daň doměřena přímo v návaznosti na výzvu k podání dodatečného daňového přiznání. V té byly označeny konkrétní skutečnosti, které správce daně považoval za sporné, byla nastolena otázka daňové uznatelnosti nákladových úroků. Změna právního hodnocení identifikovaných skutečností nemá za následek absenci věcné souvislosti mezi výzvou a doměřením. Takový závěr odpovídá rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2020, č. k. 5 Afs 16/2020-51.

[15] Stěžovatelka podala k vyjádření žalovaného repliku, v níž opakuje kasační argumentaci. Akcentuje přitom zásadní navýšení svých zdanitelných příjmů po proběhlé generační výměně a získání nového impulsu, což podle ní městský soud pominul. Jelikož prokázala reálné benefity, nemůže obstát tvrzení žalovaného, že hlavním účelem transakcí bylo získání nelegitimní daňové výhody. Dále stěžovatelka poukazuje na aktuální judikaturu, podle níž je třeba posuzovat každou věc přísně individuálně.

[16] Žalovaný reagoval na repliku stěžovatelky podáním, v němž zdůrazňuje, že primárním smyslem emise dluhopisů má být zajištění externího zdroje financování. V posuzované věci však ke vstupu jakéhokoliv externího investora nedošlo a byla vytvořena ryze interní situace vyřešená zápočty a bez reálného toku prostředků. Zatížit stěžovatelku náklady, jejichž výše v konečném důsledku přesáhne i hodnotu převodu akcií na SALVETON a. s. není z jejího pohledu ekonomicky racionální. Argument, že po generační výměně došlo k zásadnímu navýšení zdanitelných příjmů stěžovatelky, nemůže absenci ekonomické racionality zdůvodnit. Rozhodný je stav roku 2012, nikoliv to, zda výhledově došlo k navýšení zdanitelných příjmů stěžovatelky. Ta navíc v průběhu řízení předkládala různé důvody pro emisi dluhopisů. Podle žalovaného je třeba předmětné transakce jako celek považovat za zneužití práva. Nastolená situace byla v rozporu se smyslem a účelem práva a sledovala pouze daňovou optimalizaci.

V.

[17] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[18] Kasační stížnost není důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud předesílá, že neshledal namítanou nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu. Tu stěžovatelka spatřuje především v tom, že se městský soud nevypořádal dostatečně s jejím argumentem, že stěžovatelka získala primárně nový podnikatelský impuls, který se projevil navýšením jejích zdanitelných příjmů, nikoliv nelegitimní daňové zvýhodnění. Městský soud tento argument nicméně nijak nepominul. Zabýval se jím v bodě 55 napadeného rozsudku. Konstatoval zde, že poukaz na nový podnikatelský impuls není dostačujícím vysvětlením transakcí, které vedly fakticky zejména k zásadnímu úrokovému zatížení stěžovatelky bez toho, aby obdržela jakoukoliv deklarovanou externí investici. Městský soud tak zjevně nespatřoval dostatečnou souvislost mezi ekonomickými výsledky stěžovatelky dosahovanými po změně na manažerské úrovni a úrokovými náklady vzniklými v roce 2012 v rámci tvrzené provedené restrukturalizace

na akcionářské úrovni za situace, kdy zakladatelka nadále držela 50 % podíl prostřednictvím společnosti SALVETON a. s., kde vykonávala funkci předsedkyně představenstva a podle tvrzení samotné stěžovatelky ještě několik let také kontrolu nad jejími zásadními kroky. Námitka nepřezkoumatelnosti proto není důvodná.

[20] Dále stěžovatelka namítá vadu řízení před žalovaným. Konkrétně mu vytýká, že neprovedl navržené svědecké výpovědi externího poradce zakladatelky a finanční ředitelky, kteří byli najati jako noví manažeři stěžovatelky v roce 2012, a měli se vyjádřit nejen k manažerské výměně, ale také k důvodům restrukturalizace a roli dluhopisů v rámci generační výměny. Městský soud pak podle stěžovatelky pochybil, pokud jeho postup aproboval.

[21] Z rozhodnutí o odvoláních vyplývá, že žalovaný považoval označené svědecké výpovědi za nadbytečné, neboť byly navrženy k prokazování skutečností, které nejsou z hlediska jeho právní kvalifikace relevantní ani sporné. Žalovaný totiž nezpochybnil dlouhodobě připravované provádění generační výměny, ani motivaci k tomuto kroku či zvolené kýžené uspořádání podnikání stěžovatelky. Pouze provedl vlastní hodnocení role korunových dluhopisů emitovaných v jejím rámci. Jinými slovy, žalovaný neodmítl verzi událostí předloženou stěžovatelkou proto, že by byla důkazně nedostatečně podložena, nýbrž proto, že ji daňové orgány nepřijaly jako ekonomicky racionální vysvětlení proběhlých transakcí. Jakékoliv další důkazy k prokázání právě tohoto vysvětlení událostí předloženého stěžovatelkou v rámci jejích podání tedy žalovaný logicky považoval za nadbytečné. Jestliže městský soud dospěl stejně jako žalovaný k tomu, že vysvětlení operací stěžovatelkou neposkytuje dostatečně racionální ekonomický důvod provedených transakcí ústících do zadlužení stěžovatelky, pak také nijak nepochybil tím, že aproboval hodnocení žalovaného o nadbytečnosti svědeckých výpovědí, které tuto (neakceptovanou) skutkovou verzi měly prokázat. Správnost tohoto hodnocení je pak otázkou věcného posouzení kasační stížnosti.

[22] V logice soudního přezkumu se Nejvyšší správní soud dále zabýval namítanou prekluzí práva stanovit daň za zdaňovací období roku 2016. Tu stěžovatelka dovozuje ze skutečnosti, že daň byla doměřena z jiného důvodu (zneužití práva) než byl ten, pro který byla podle § 145 odst. 2 daňového řádu vyzvána k podání dodatečného daňového přiznání (úroky nelze považovat za daňově uznatelné podle § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů).

[23] Jak správně konstatoval městský soud, tomu, kdy zůstávají z hlediska plynutí lhůty pro doměření daně zachovány účinky výzvy dle § 145 odst. 2 daňového řádu, se Nejvyšší správní soud vyjádřil v rozsudcích ze dne 5. 3. 2020, č. j. 1 Afs 66/2020-32 a č. j. 1 Afs 441/2019-29. Zde uvedl, že „*účinky výzvy na prodloužení lhůty pro stanovení daně nastávají v případě, že mezi vydáním výzvy a doměřením daně existuje* ***blízká věcná (a pravidelně i časová) souvislost****. Ta* ***je dána, pokud je daň doměřena*** *přímo v návaznosti na výzvu nebo následně zahájený postup k odstranění pochybností* ***ohledně stejných skutečností, které jsou vyjádřeny ve výzvě****, nikoliv již při doměření daně na základě výsledků daňové kontroly*“ (zvýraznění doplněno soudem). Městský soud přitom dospěl ke správnému závěru, že tato blízká věcná a časová souvislost byla v posuzované věci dána. Správce daně doměřil daň ohledně stejných skutečností, které popsal ve výzvě [neoprávněné uplatnění nákladových úroků vzniklých na základě emise korunových dluhopisů, která byla úzce spojena

s převodem akcií ze zakladatelky na společnost SALVETON a. s., drženou z 50 % zakladatelkou, a s výplatou podílu na zisku, kdy tyto kroky ve svém souhrnu vedly k velmi nákladnému financování restrukturalizace skupiny SIKO neseného výhradně stěžovatelkou, bez ekonomického opodstatnění]. Z věcného hlediska se tedy nijak nezměnily rozhodné skutkové okolnosti, pouze jejich právní kvalifikace. V průběhu postupu k odstranění pochybností totiž správce daně již zjištěné skutečnosti vyhodnotil jako zneužití práva, nikoliv jako nesplnění podmínek § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Jádro jeho úvahy přitom zůstalo stejné – absence ekonomické racionality transakce tak, jak byla nastavena a provedena, z pohledu stěžovatelky. Ani Nejvyšší správní soud tak nemá pochybnosti o tom, že mezi výzvou a doměřenou daní je zcela zjevný vztah příčinné souvislosti: výzva směřovala k vyloučení nákladu, který podle správce daně neměl být pro okolnosti jeho vzniku a absenci ekonomické racionality odečten od základu daně stěžovatelky, a také byl následným rozhodnutím ze základu daně vyloučen. Městský soud rovněž správně poukázal na to, že se změnou právní kvalifikace byla stěžovatelka řádně seznámena ještě v řízení před správcem daně a byl jí poskytnut prostor se k ní vyjádřit.

[24] Jelikož námitky dle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. nejsou důvodné, přistoupil Nejvyšší správní soud k posouzení zákonnosti rozsudku městského soudu. Ten stojí na závěru, že soubor kroků, které se odehrály v blízké časové souvislosti (září 2012) mezi stěžovatelkou, zakladatelkou a společností SALVETON a. s., vedl k získání nelegitimní daňové výhody (zneužití práva), kterému nelze poskytnout ochranu. Současně nepřistoupil na argumentaci stěžovatelky, že racionálním ekonomickým důvodem pro dané operace byla odehrávající se generační výměna v manažerské a akcionářské struktuře stěžovatelky.

[25] S tímto závěrem se Nejvyšší správní soud ztotožnil.

[26] Kasační soud nepovažuje za účelné podrobně rozebírat teoretická východiska doktríny zneužití práva ani provádět srovnání s jinými případy týkajícími se úroků z korunových dluhopisů. Z rozhodnutí žalovaného, městského soudu i podání stěžovatelky je zřejmé, že tato teoretická východiska jsou všem velmi dobře známa. Současně sama stěžovatelka správně připomněla ve své replice, že každý případ je založen na konkrétních skutkových okolnostech, pročež je třeba jej posuzovat individuálně. Postačí tedy připomenout, že podle ustálené judikatury „*smyslem zákonem stanovené možnosti emise dluhopisů a související daňové výhody spočívající v nulové dani z příjmů z dluhopisových úroků je získání financování pro podnikání z externího zdroje, tedy získání dodatečného kapitálu. Pokud je tento účel naplněn, jsou dluhopisy prostředkem nezdaněných úrokových příjmů pro jejich upisovatele. […] pokud emise_dluhopisů nesplňovala obecný účel dosáhnout nových finančních prostředků z externích zdrojů, nelze mít za to, že byl naplněn rovněž podpůrný účel daňového zvýhodnění zakotveného v § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů, ve znění do 31. 12. 2012*“ (např. rozsudek tohoto soudu ze dne 9. 8. 2023, č. j. 4 Afs 231/2022-40).

[27] Stěžovatelka dovozuje naplnění smyslu emise dluhopisů z toho, že touto operací nahradila externí dluhové financování skutečně potřebné z důvodu nedostatku vlastních zdrojů pro výplatu dividendy společnosti SALVETON a. s. Konala ryze racionálně, neboť tento závazek s ohledem na jeho výši jednak ohrožoval její majetkovou podstatu a další rozvoj, a navíc dosáhla díky nastavení podmínek emise výhodnějších podmínek. V obecné

rovině lze stěžovatelce přisvědčit, že městský soud v některých úvahách prezentoval požadavek externího financování poněkud dogmaticky. Tento totiž nelze paušálně spojovat pouze se situací, kdy byl dodatečný kapitál fakticky získán od nespojené osoby „zvenčí“, tedy veřejnou emisí dluhopisů. Externí zdroj kapitálu může být jistě představován i spojenou osobou. Stále se bude jednat o cizí zdroj kapitálu. Důležité je to, aby daná potřeba kapitálu byla reálná a nebyla vytvořena uměle a samoúčelně (toliko navozena), především s vidinou dosažení souvisejícího daňového zvýhodnění. Jinými slovy, aby nešlo o uměle vytvořený koloběh finančních prostředků. Městský soud však své posouzení nezaložil čistě na tom, že v posuzované věci absentovala veřejná emise dluhopisů, ale zcela trefně poukázal na to, že potřeba financování byla vytvořena sérií rozhodnutí samotné zakladatelky, která posléze celou emisi dluhopisů se splatností 20 let upsala.

[28] Argumentace stěžovatelky, že emisí dluhopisů toliko vyřešila financování výplaty dividendy nejvýhodnějším finančním nástrojem, který byl v rozhodnou dobu k dispozici, skutečně pokulhává ve světle konkrétních skutkových okolností. Jak správně zdůraznil městský soud, závazek vyplatit dividendu byl načasován na okamžik (30. 9. 2012) následující bezprostředně poté, co zakladatelka převedla 100 % svých akcií ve stěžovatelce na společnost SALVETON a. s. (27. 9. 2012). V obecné rovině lze opět souhlasit se stěžovatelkou, že se může jednat o standardní legitimní krok v rámci akvizice cílové společnosti (získání prostředků z cílové společnosti za účelem splacení kupní ceny podílu). V konkrétních konturách posuzované věci nicméně nezískal cílovou společnost (stěžovatelku) za kupní cenu nezávislý (externí) investor, nýbrž jinak nečinná společnost SALVETON a. s., v níž drží od počátku polovinu akcií zakladatelka a další polovinu jí blízké osoby (její potomci). Jinými slovy, stěžovatelku nadále ovládala zakladatelka ve spojení s osobami blízkými. Ani v této rovině tak nebyl naplněn cíl právní úpravy daňového osvobození kupní ceny podílu (výstup dosavadního společníka). V konečném důsledku tak nebyla emisí dluhopisů díky vzájemně propojené sérii rozhodnutí zakladatelky završených trojstranným zápočtem *de facto* financována ani výplata dividendy transformované v kupní cenu za prodej celého obchodního podílu na stěžovatelce, neboť k vystoupení zakladatelky ze stěžovatelky došlo toliko formálně (prostřednictvím zapojení jiné entity skupiny SIKO), nikoliv fakticky. Po proběhnutí transakce totiž zůstala zakladatelka fakticky „na svém“ při současném dosažení příjmů s úplným osvobozením od daně (v konečné podobě dluhopisových úroků a dluhopisové pohledávky), kterého by bez provedených operací nedosáhla, jejichž financováním je zatížena stěžovatelka, která touto transakcí nic nezískala. Zjednodušeně řečeno emise dluhopisů neposloužila k ničemu jinému než financování „vyvedení“ nezdaněných (minulých i budoucích) zisků stěžovatelky zakladatelce a jejím potomkům bez toho, aniž by fakticky došlo k jakékoliv externí změně v kontrole či ovládání stěžovatelky.

[29] Namítá-li stěžovatelka, že došlo ke změně její kontroly, neboť majoritní podíl na ní již nedrží zakladatelka, nýbrž společnost SALVETON a. s., pomíjí, že nedošlo k reálnému prodeji podílu, neboť zakladatelka byla v rozhodnou dobu (a několik let poté) držitelem podílu o velikosti 50 % na novém akcionáři (zbývající podíl pak vlastní osoby blízké). Neproběhla tak žádná restrukturalizace holdingu, která by znamenala změnu faktického ovládání stěžovatelky. Je pravdou, že došlo k určitému zapojení osob blízkých, na druhou stranu však zakladatelka zůstala předsedkyní představenstva nového akcionáře stěžovatelky, která sama připouští, že zakladatelka nad ní díky dluhopisům drží jakousi „záchrannou brzdu“ či dodatečnou „náhradní“ kontrolu. Deklarovaná restrukturalizace akcionářské

struktury tudíž pouze vytvořila podmínky pro rozhodné operace, které v roce 2012 vedly k transformaci nerozděleného zisku stěžovatelky nezatíženého při výplatě srážkovou daní do dluhopisové pohledávky financované na náklady stěžovatelky, což vedlo městský soud k závěru o zneužití práva stěžovatelkou.

[30] Co se týče poukazů na manažerskou výměnu ve stěžovatelce na přelomu let 2012/2013, pak Nejvyšší správní soud postrádá souvislost mezi touto skutečností a dluhopisovým závazkem, který byl založen sérií rozhodnutí, za nimiž stála v různých pozicích zakladatelka. Z ničeho neplyne, proč by měly být na úrovni stěžovatelky tyto kroky (výplata dividendy provázaná s převodem podílu na holdingovou společnost a s rozhodnutím o jejím financování na straně jedné a změna na manažerské úrovni stěžovatelky na straně druhé) nějakým způsobem vzájemně podmíněny. V takovém vztahu jsou právě a pouze operace na první straně, které vyústily v trojstranný zápočet, a tedy transformaci dividendy formálně do kupní ceny podílu na úrovni holdingové společnosti SALVETON a. s., financovanou korunovými dluhopisy v konečný prospěch zakladatelky. Nutno dodat, že městský soud nijak nerozporoval fakt, že k manažerské výměně ve vedení stěžovatelky došlo. Nepovažoval ji však za relevantní skutečnost a poukazoval naopak na to, že si zakladatelka podržela kontrolu nad stěžovatelkou prostřednictvím držby podílu o výši 50 % v holdingové společnosti jakožto jejím novém akcionáři. Jak bylo uvedeno již výše, právě tato skutečnost pak silně oslabuje argumentaci o financování zásadní restrukturalizace podnikání rodinného holdingu, a naopak posiluje závěr o primárním vytvoření umělé platformy pro to, aby mohl být vyplácen kumulovaný zisk stěžovatelky bez odvedení jakékoliv srážkové daně pomocí dluhopisového nástroje na náklady stěžovatelky po dobu příštích 20 let.

[31] Nejvyšší správní soud se taktéž ztotožňuje s hodnocením městského soudu, že jako důvod legitimizující provedené transakce nelze přijmout podnikatelské výsledky dosahované po změně managementu stěžovatelky. Jak vyplývá z výše uvedeného, je třeba rozlišovat korporátní a provozní úroveň podnikání stěžovatelky. Nelze tedy dost dobře spojovat výsledky, které dosahuje nový management stěžovatelky díky svým rozhodnutím na provozní úrovni po odchodu zakladatelky, s jejími korporátními rozhodnutími učiněnými v roce 2012 ohledně samotného uspořádání holdingu, které umožnilo primárně nezdaněné vyvedení zisku ze stěžovatelky ve prospěch zakladatelky při doprovodném vytvoření nákladů ve formě vyplácených úroků (jakožto dalších nezdaněných příjmů zakladatelky dosažených na platformě dané transakce). Z korporátního hlediska za tímto efektem stálo pouze účelové přeskupení majetku uvnitř skupiny SIKO ovládané právě zakladatelkou. Absentuje tak souvislost mezi vynaložením zdrojů směřujících k účelnému využití institutů dluhopisového financování pro podporu rozvoje podnikání stěžovatelky a budoucím získáváním zdanitelných příjmů, na které stěžovatelka poukazuje. Žádnou reálnou souvislost mezi náklady vynaloženými v souvislosti s popsanými operacemi a svými příjmy totiž stěžovatelka nepředestřela. Bylo by proto v rozporu s účelem zákona o daních z příjmů (aniž je sporné formální naplnění podmínek pro uznatelnost úroků z dluhopisů jako daňově účinných nákladů), aby si stěžovatelka snížila základ daně o tyto náklady. Získala by tím totiž neoprávněnou konkurenční výhodu oproti ostatním subjektům, které jako daňově účinné po právu uplatňují pouze takové náklady související s financováním, které skutečně přispěly k rozvoji podnikání a dosahování, zajišťování a udržování zdanitelných příjmů

a nevedly pouze k vyvádění prostředků z vlastních společností formou fakticky nezdaněných zisků a úrokových výnosů a k umělému snižování základu daně.

[32] Nejvyšší správní soud ve shodě s městským soudem neshledává posuzovaný sled operací jako (pro stěžovatelku) ekonomicky racionální, nýbrž naplňující objektivní kritérium zneužití práva. Ekonomicky smysluplnou se celá operace stává teprve tehdy, je-li na ni nahlíženo pohledem zakladatelky (potažmo jejích potomků), která o všech operacích v roce 2012 *de facto* rozhodla a zapojené subjekty ovládala a jejímž hlavním cílem dle všeho bylo získat fakticky nezdaněné zisky stěžovatelky navýšené po dobu 20 let o (nezdaněné) úroky z dluhopisů a současně snížit základ daně stěžovatelky v rozporu s účelem zákona o daních z příjmů. Městský soud tak nepochybil, pokud shledal rovněž naplnění subjektivního kritéria zneužití práva. Nutno dodat, že v případě poukazu soudu na jiné možnosti financování se jednalo jen o podpůrný argument pro závěr o naplnění subjektivního kritéria zneužití práva.

[33] Městský soud proto správně uzavřel, že žalovaný prokázal naplnění objektivního i subjektivního kritéria zneužití práva, resp. že prokázal úmyslné získání daňového zvýhodnění v rozporu s účelem zákona o daních z příjmů. Stěžovatelce se tento závěr nepodařilo zpochybnit. Na tom nic nemění ani opakovaně namítaná generační výměna probíhající na pozadí sporných transakcí, která se evidentně týkala spíše manažerské úrovně, nikoliv té korporátní, kde si zakladatelka ponechala rozhodný vliv při nezdaněném vyvedení zisků stěžovatelky „na její účet“. Relevantní není ani nynější údajná akceschopnost a konkurenceschopnost stěžovatelky, kterou sama stěžovatelka připisuje právě změnám na manažerské úrovni a novému podnikatelskému impulsu. V případě provedené korporátní změny spojené s emisí korunových dluhopisů byl totiž daňový účel, resp. získání daňového zvýhodnění stěžovatelkou a zakladatelkou (potažmo jejími potomky), vzhledem k ostatním okolnostem posuzovaného případu natolik významný, že od něj nebylo možné při zkoumání hospodářského smyslu dotyčných transakcí odhlédnout, a byl tak zcela zásadní pro závěr o zneužití práva. Nadto tato výměna nesouvisí se způsobem financování a šlo jí dosáhnout i při zachování ekonomické racionality transakcí.

[34] S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.). Ve věci soud rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., dle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[35] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému nevznikly žádné náklady, které by přesáhly náklady běžné úřední činnosti (rozsudky ze dne 25. 5. 2023, č. j. 7 As 73/2023-22, nebo ze dne 23. 8. 2022, č. j. 5 As 209/2021-23).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. května 2025

Lenka Krupičková
předsedkyně senátu